

HV-Seminarium, Lastfordonsgruppen
Stockholm 2016-09-08

Syntetiska Estrar eller Mineraloljor

Egenskaper och prestanda som påverkar valet

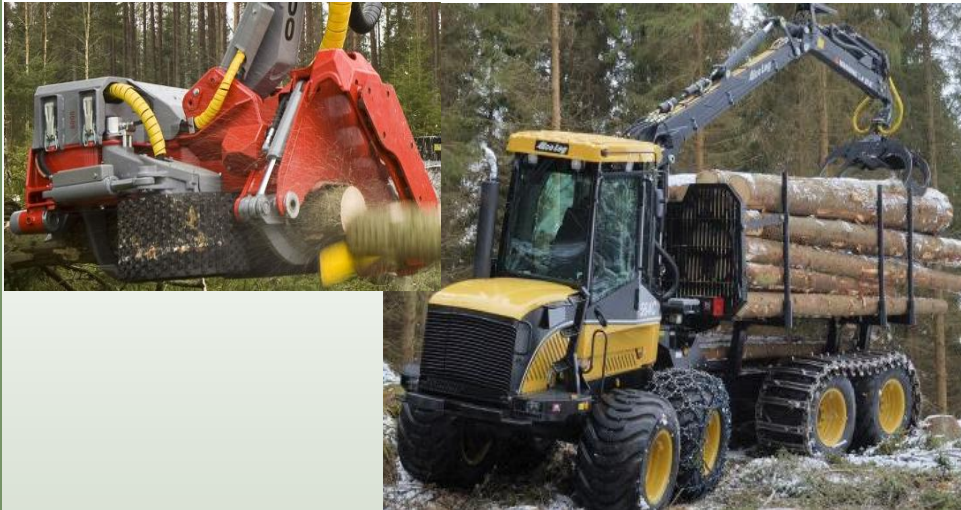
Karl-Erik Rydberg

LiU/IEI/Flumes

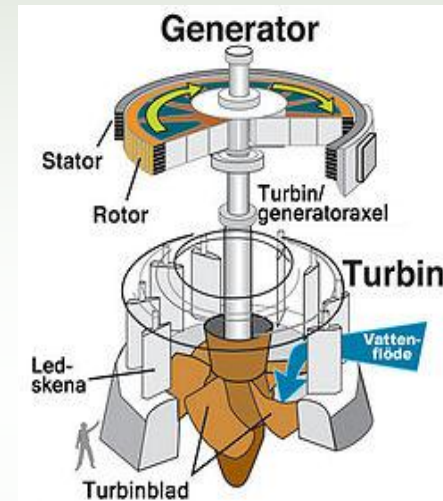
E-mail: karl-erik.rydberg@liu.se

Viktiga användningsområden för miljöoljor

Miljöanpassade hydrauloljor i skogsindustrin sedan 1990

Miljö-oljor för vattenturbiner och fartyg sedan 2000

Viktiga egenskaper hos hydraulvätskor

- Smörjegenskaper, smörjfilm med hög bärighet
- Viskositet, viskositetsindex (multigrade)
- Hög oxidationsstabilitet → lång livslängd
- Stort temperaturintervall
- Värmekapacitet
- Miljöanpassad – klara miljökrav även efter anv.
- God filtrerbarhet
- Pris

Typisk specifikation för hydraulvätskor

SHELL TELLUS S2 M

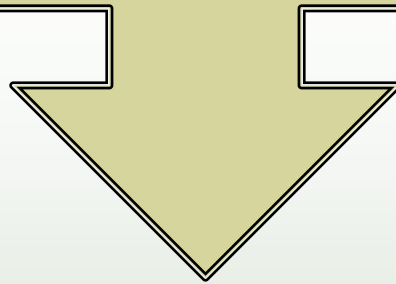
INDUSTRIAL HYDRAULIC FLUID

TYPICAL PHYSICAL CHARACTERISTICS

CHARACTERISTICS	22	32	46	68	100
ISO Oil Type	HM	HM	HM	HM	HM
Kinematic Viscosity					
@ 0°C cSt	180	338	580	1040	1790
@ 40°C cSt	22	32	46	68	100
@ 100°C cSt	4.3	5.4	6.7	8.6	11.1
Viscosity Index	100	99	98	97	96
Density					
@ 15°C kg/L	0.866	0.875	0.879	0.886	0.891
Flash Point (PMCC)					
°C	204	209	218	223	234
Pour Point °C	-30	-30	-30	-24	-24

*Viskositet
och VI har
störst
inverkan på
systemför-
lusterna*

*Hydraulvätskans viskositet och
dess inverkan på
systemförlusterna*

Viskositetsdefinition och inverkan på förluster

Kinematisk viskositet: ν [m^2/s]

Dynamisk viskositet: $\eta = \rho \cdot \nu$ [Ns/m^2]

Exempel: “ISO VG 46”, innebär att vätskans kinematiska medelviskositet är 46 cSt vid 40 °C.

Viskositetens inverkan på förluster i hydraulsystem

Laminär spaltläckning:

$$q_l \propto \frac{1}{\eta}$$

Friktionskrafter i tätspalter:

$$F_f \propto \eta$$

Tryckförluster vid laminär strömning:

$$\Delta p \propto \eta$$

Teori för tryckförluster i ledningar

Tryckförlust i rak ledning med längden L , diametern d och strömningshastigheten $v_m (= q/A)$

$$\Delta p_f = \frac{\lambda \cdot L \cdot \rho}{d} \cdot \frac{v_m^2}{2}$$

Friktionsfaktor, λ :

$$\lambda_{lam} = \frac{64}{\text{Re}} \quad \text{Re} < 2300$$

$$\lambda_{turb} = \frac{0,136}{\sqrt[4]{\text{Re}}} \quad 2300 < \text{Re} < 10^5$$

Reynolds tal:

$$\text{Re} = \frac{d \cdot \rho \cdot v}{\eta} = \frac{d \cdot v}{\nu}$$

Laminär str.:

$$\Delta p_{f,l} = \frac{32 \cdot L \cdot \eta}{d^2} \cdot v_m$$

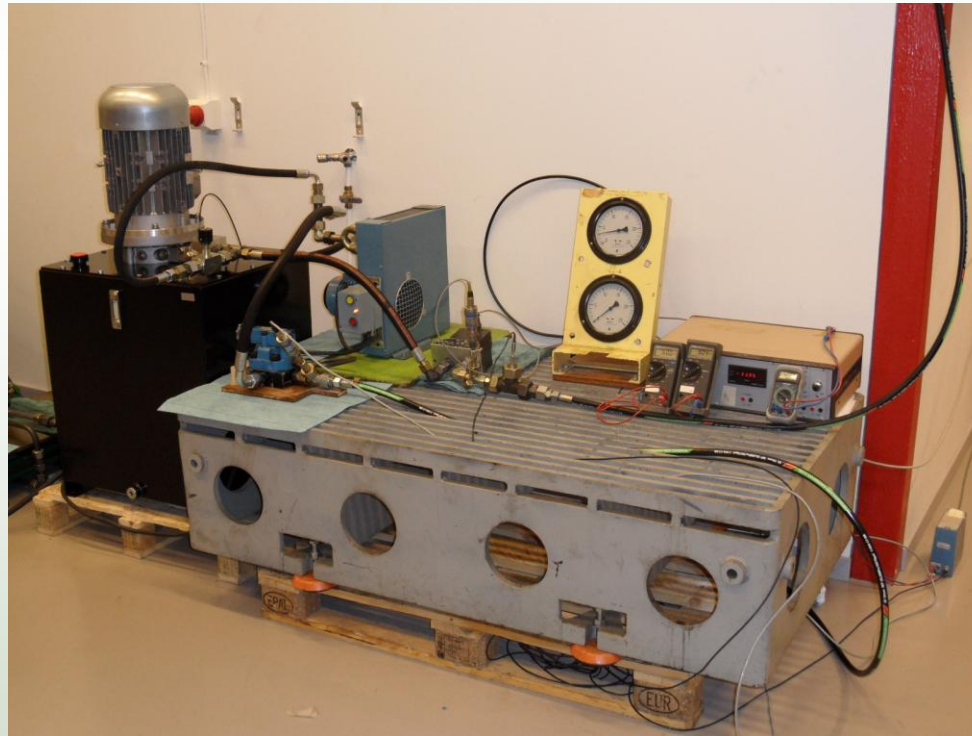
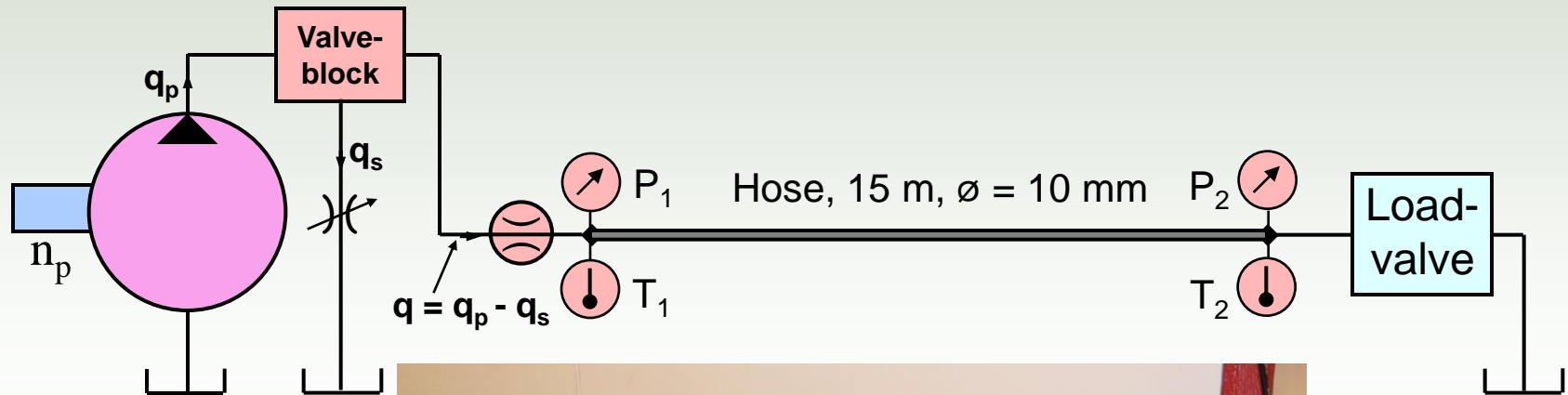
η = dynamisk visk., [Ns/m²]

Turbulent str.:

$$\Delta p_{f,t} = \frac{0,068 \cdot L}{d^{1,25}} \cdot \rho^{0,75} \cdot \eta^{0,25} \cdot v_m^{1,75}$$

Test-rigg för mätning av tryckförluster i ledningar, Flumes, LiU

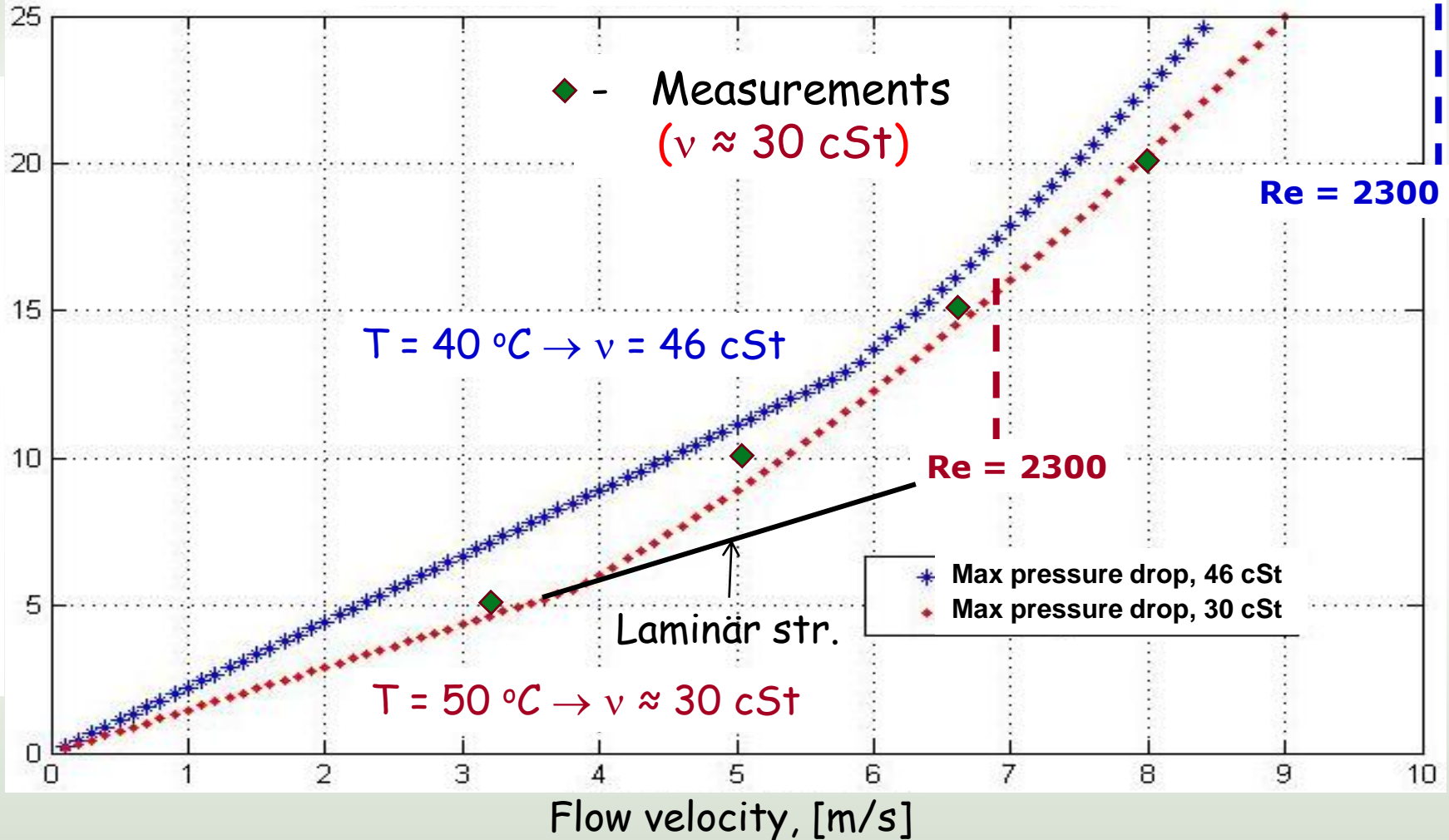

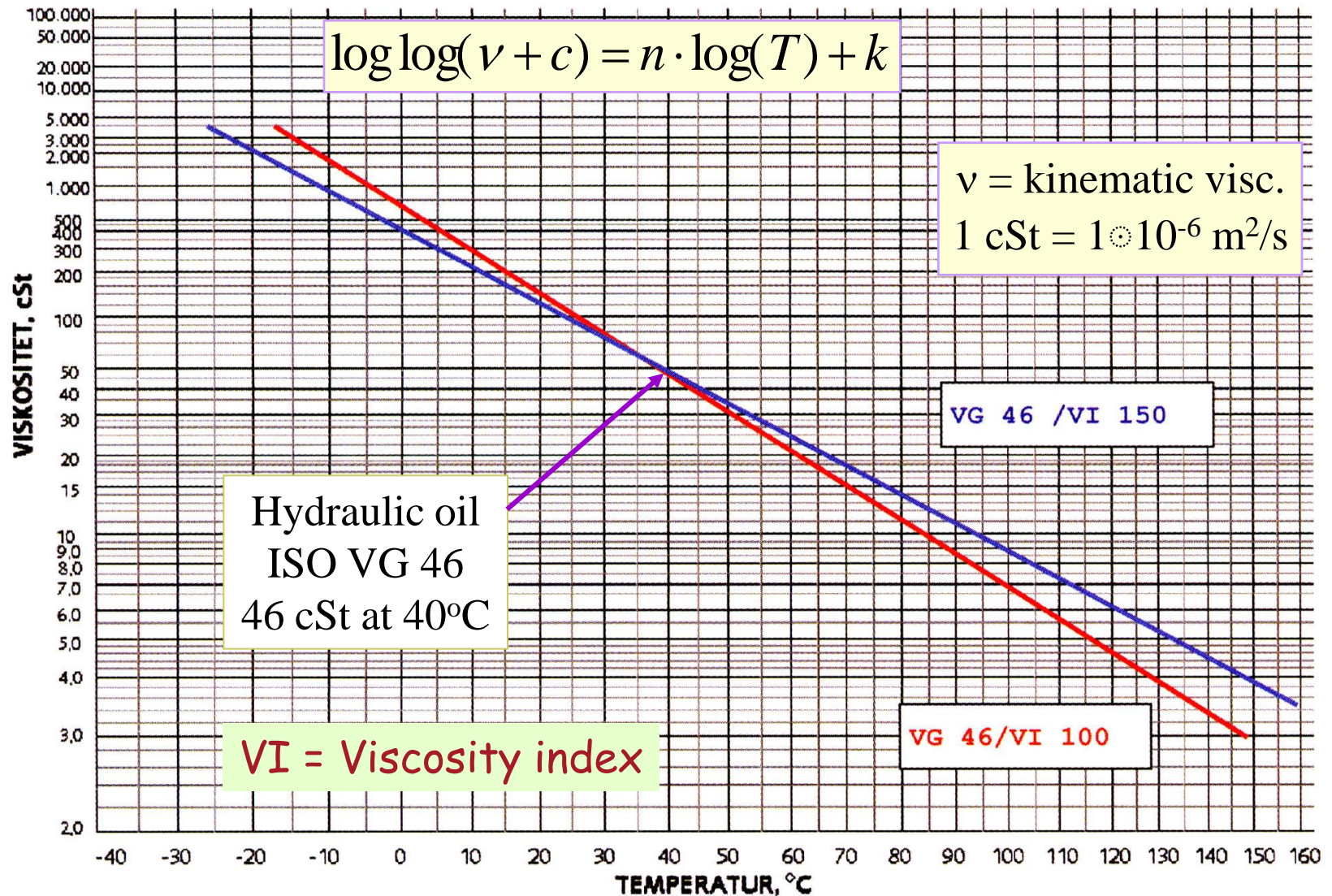
Beräknade och uppmätta tryckförluster - Mineralolja, VG 46, VI = 98

Hose diam. = 10 mm, viscosity = 30-46 cSt, VI = 98

Hose pressure drop, [bar/15 m]

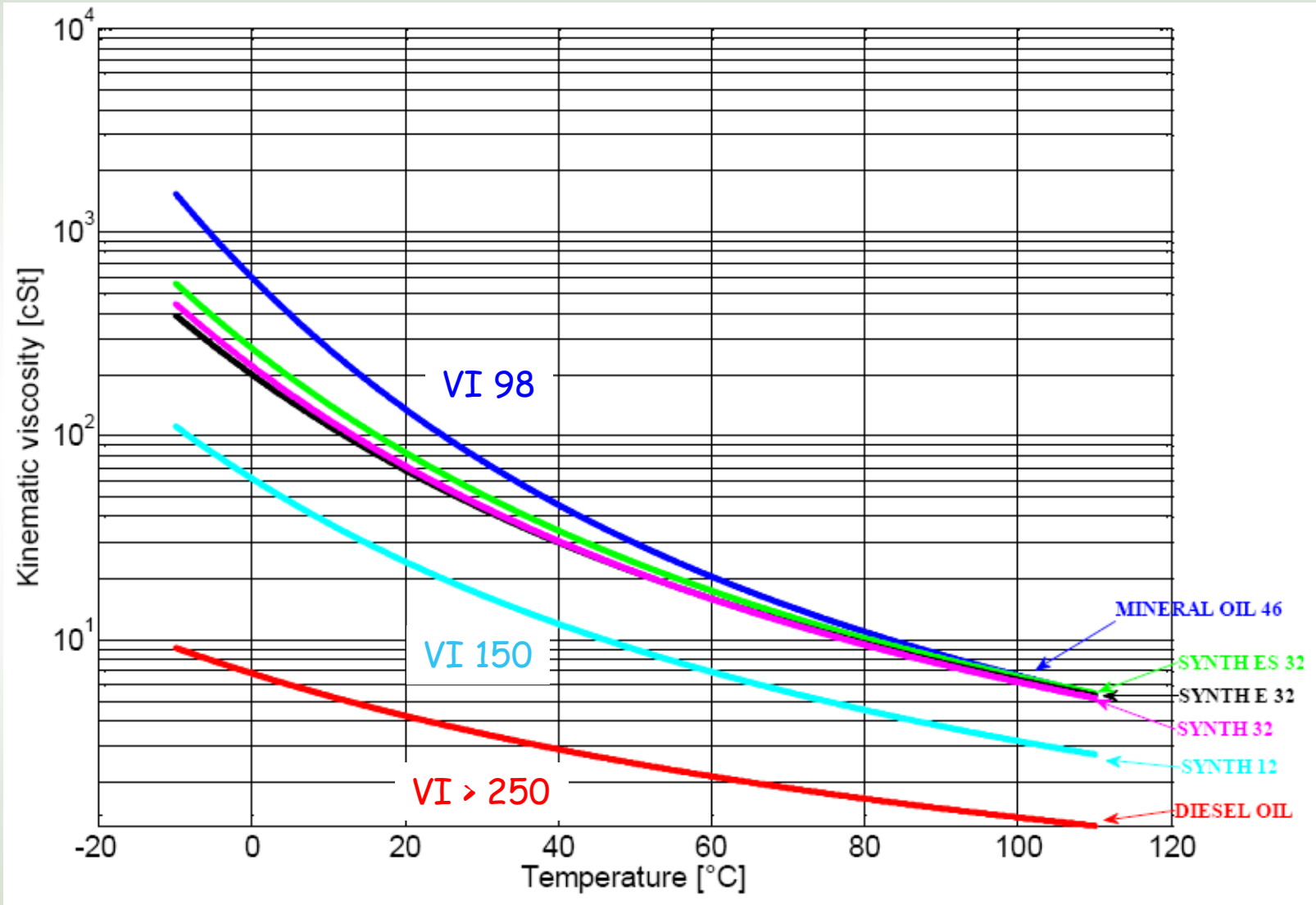

Viskositets-diagram för hydraulvätskor

Viskositet s f a temperatur

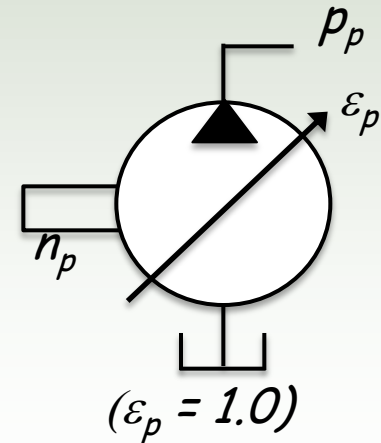
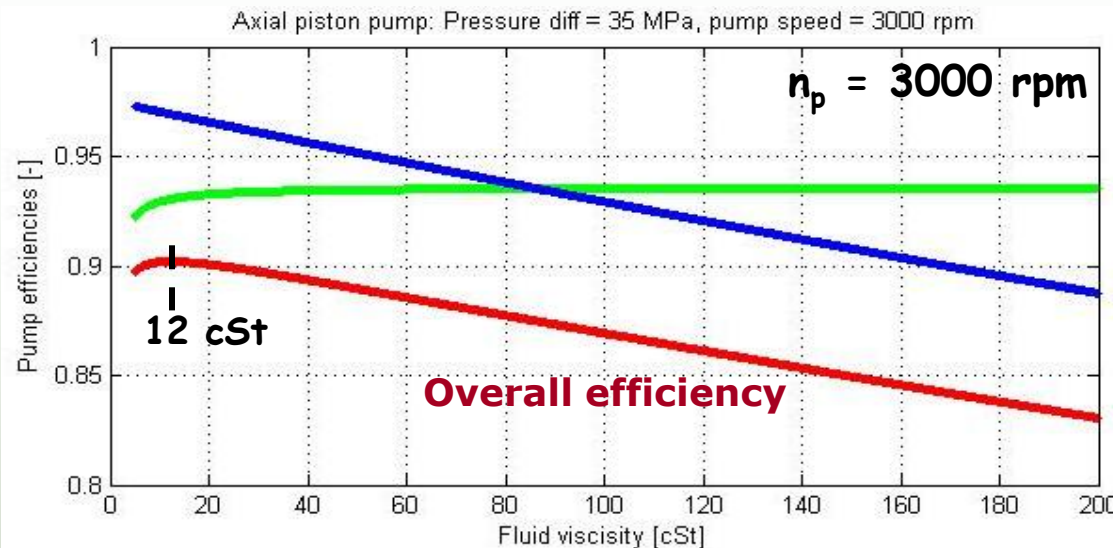
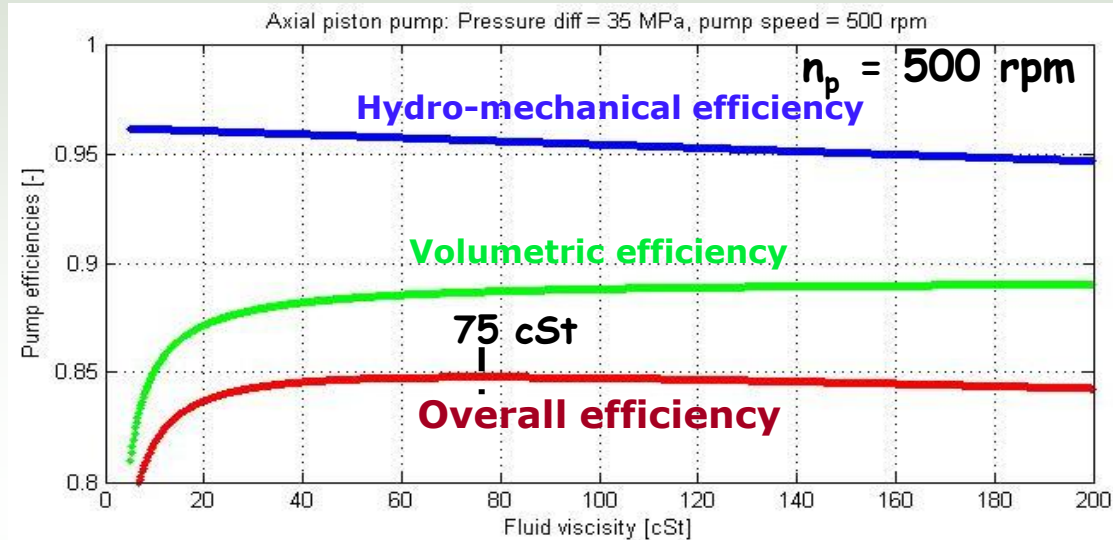
(uppmätta värden för 6 fluider, VG 2 - VG 46)

Optimal oljeviskositet för axialkolv-pumpar

Modellbaserade verkningsgradsberäkningar

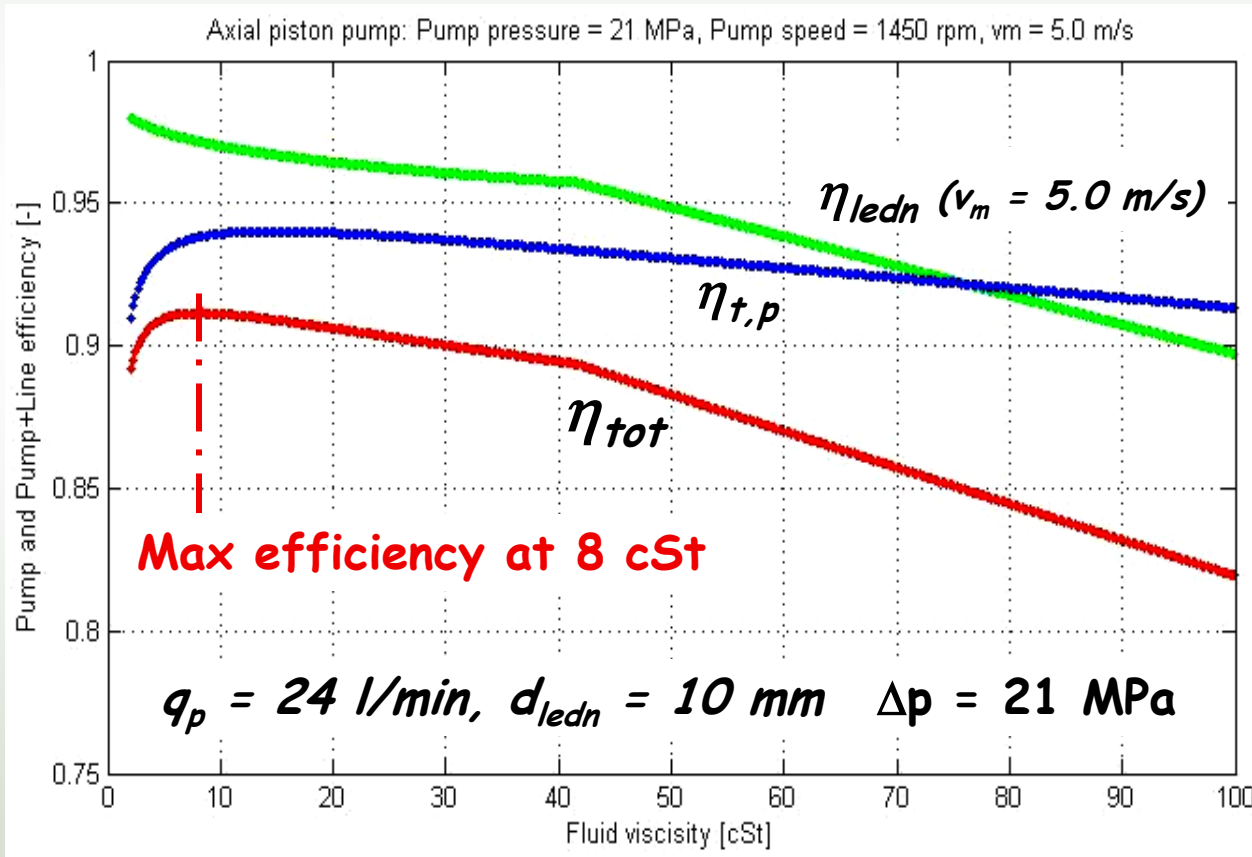
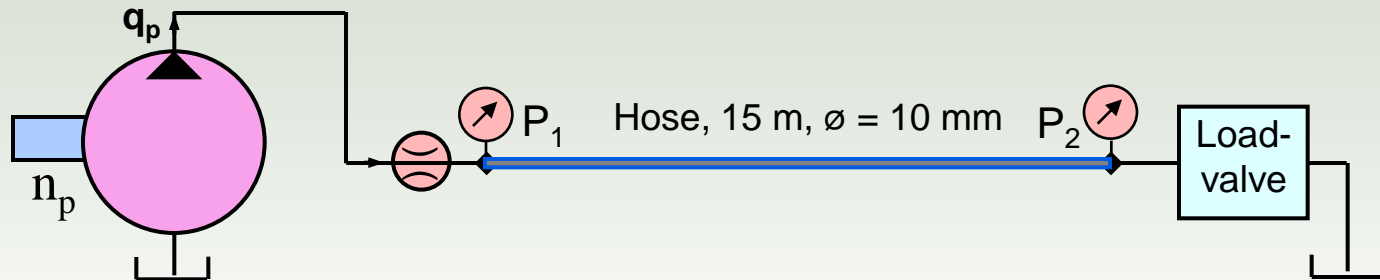

Optimal viskositet:

$$\eta_{opt} = \frac{p_p}{n_p} \cdot \sqrt{\frac{C_v}{k_v}}$$

$$h_{opt} \propto \frac{\text{Tryck}}{\text{Varvtal}}$$

Verkningsgrader för pump och ledning

Ledningsverkningsgrad:

$$\eta_{ledn} = 1 - \frac{\Delta p_{ledn}}{p_p}$$

Pumpverkningsgrad:

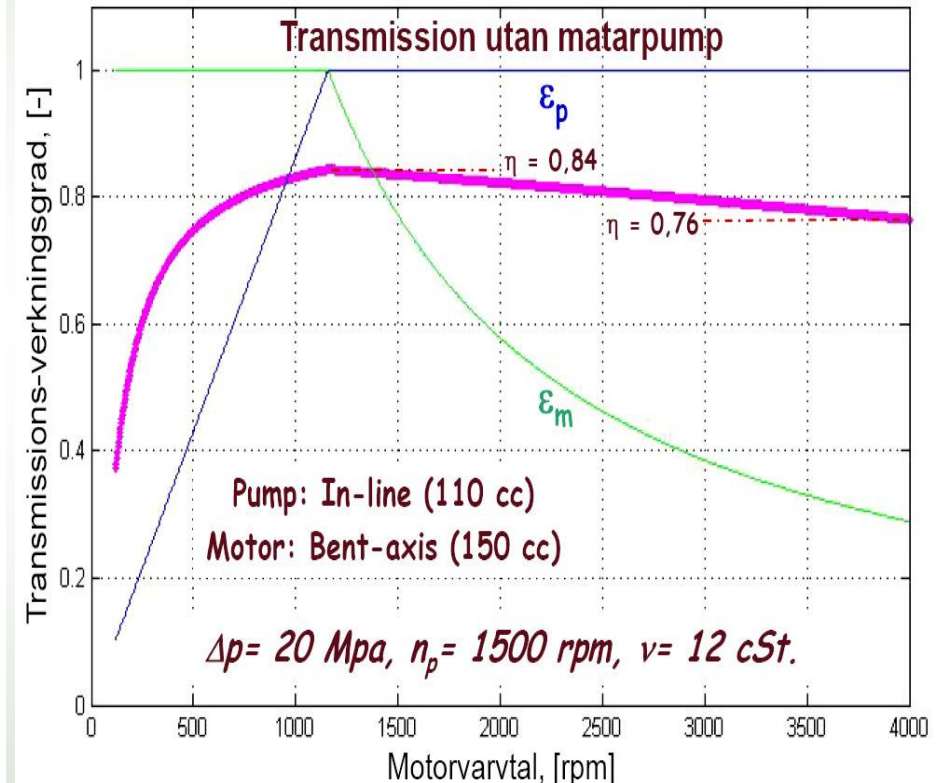
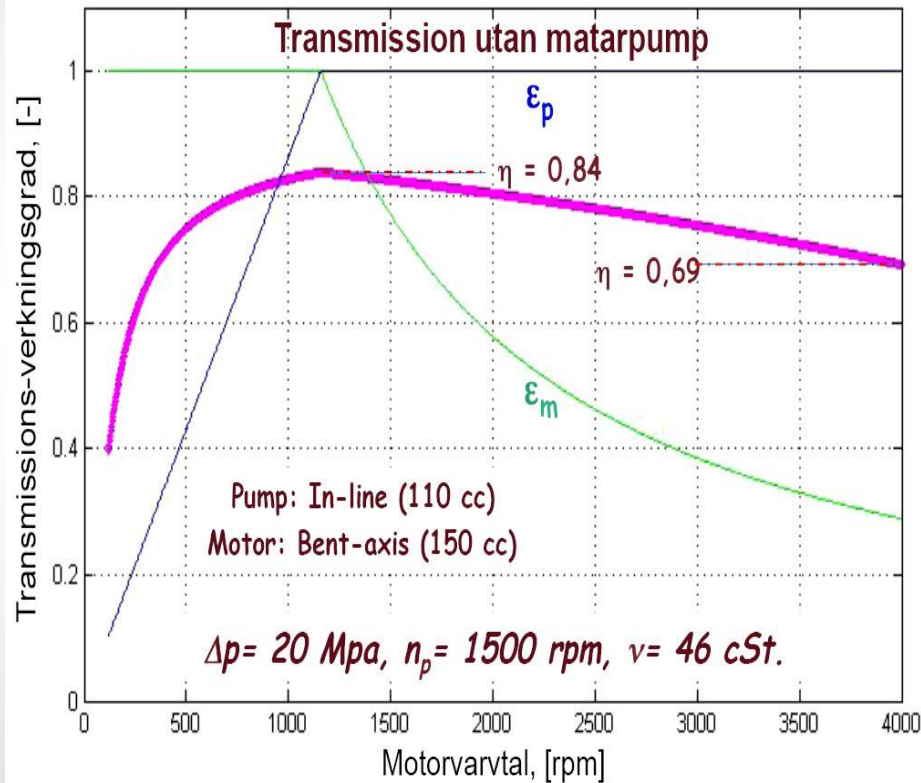
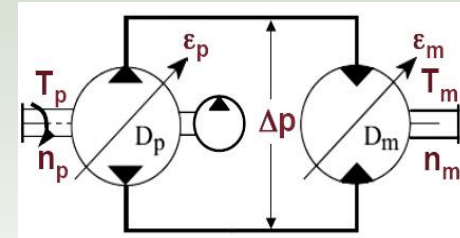
$$\eta_{t,p} = \eta_{v,p} \cdot \eta_{hm,p}$$

Totalverkningsgrad:

$$\eta_{tot} = \eta_{t,p} \cdot \eta_{ledn}$$

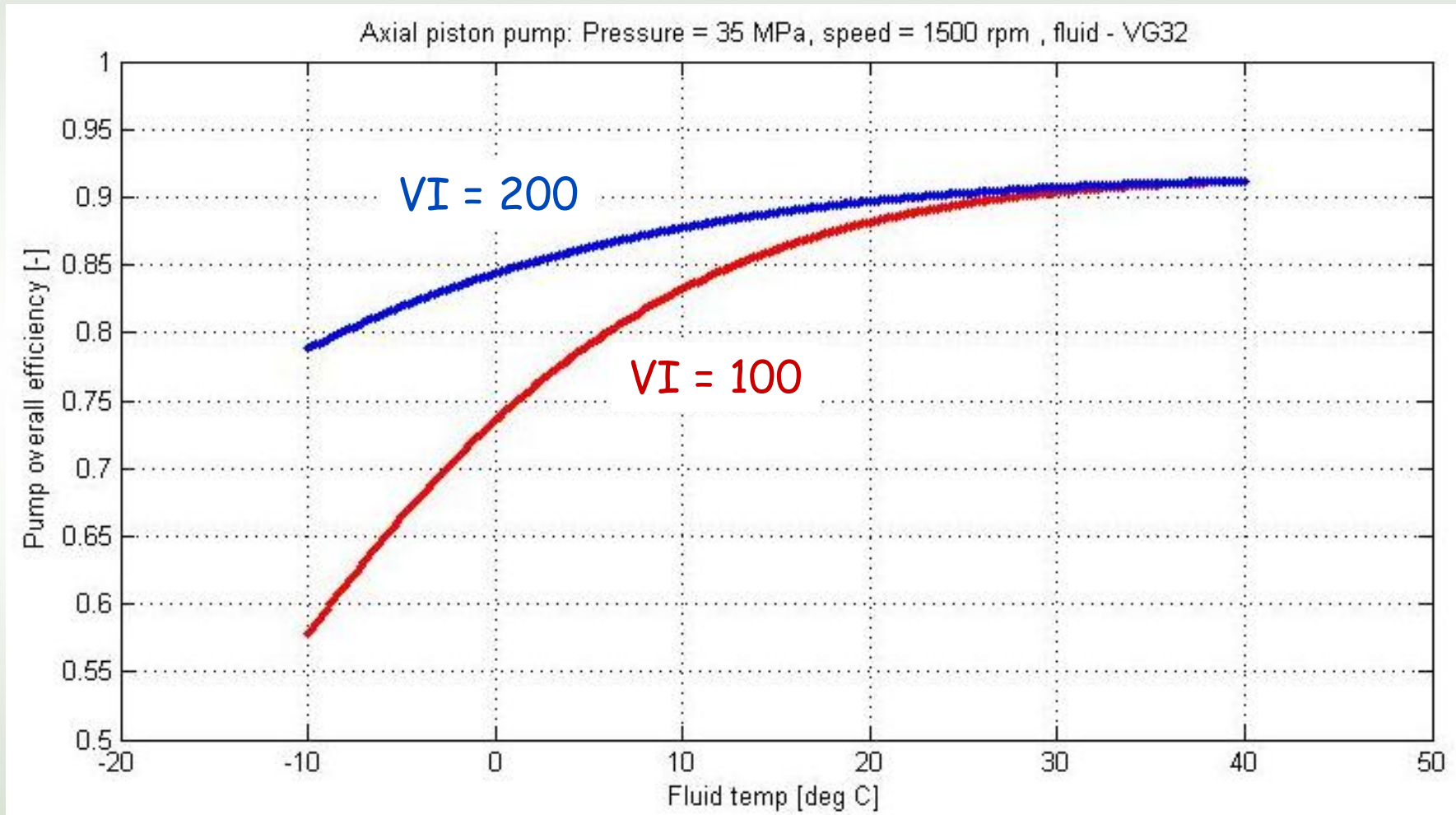
Viskositetens inverkan på systemverkningsgraden

Hydrostatisk fordonstransmission:

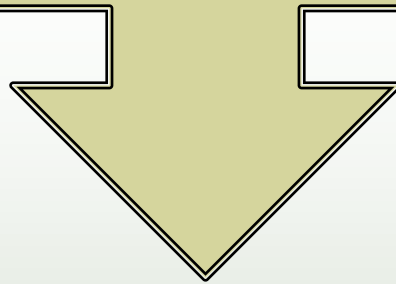
Låg viskositet förbättrar verkningsgraden vid höga motorvarvtal.

Viskositetsindex - Inverkan på pumpverkningsgrad

*Något om olika hydraulväts-kors
specifika egenskaper
Hur välja lämpligaste vätskan?*

Egenskaper hos mineralolja och syntetiska estrar

Egenskaper	Mineralolja	Omättad ester	Mättad ester
Viskositet	VG 10 – VG 68	VG 10 – VG 68	VG 10 – VG 68
Viskositetsindex	100	200	150 - 180
Smörjning	God	Mycket god	Mycket god
Friktion	Låg	Extremt låg	Mycket låg
Oxidationsstab.	Medel	Hög	Extremt hög
Skjuvstabilitet	Medel	Hög	Extremt hög
Hydrolys	Låg	Extremt låg	Mycket låg
Luftavskiljning	Medel	Bra	Mycket bra
Vattenavskiljning	Medel	Medel	Mycket bra
Värmekapacitet, kyleffekt	Medel	Hög	Hög
Livslängd	Medel	Medel	Mycket lång

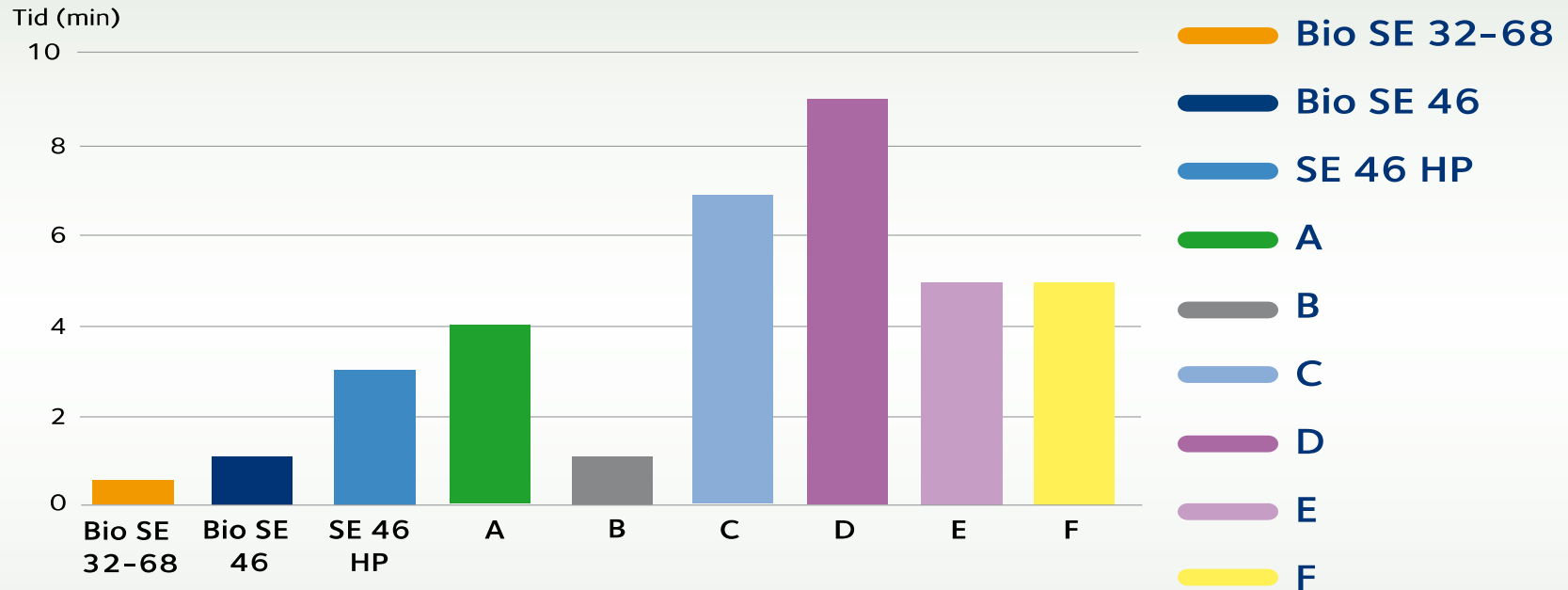
Vad har hänt med de mineraloljebaserade hydrauloljorna?

/Artikel i FLUID SCANDINAVIA, NR 2/2016, av Lennart Strandberg och Anders Nygren/

- Bättre miljö- och hälsoegenskaper men försämrade tekniska egenskaper.
- I industriella hydraulsystem har noterats en försämrad oxidationsstabilitet hos oljorna, vilket lett till kraftigt reducerad livslängd på hydraulmaskiner och cylindrar.
- Oxidationspartiklarna ger avlagringar (varnish- eller hartsavlagringar) på metallytor. Ger slitage på rörliga metallytor och tätningar samt försämrar systemets kylförmåga.
- Oxidationspartiklarna bidrar till en accelererad oxidations-process som kan nå kritiska nivåer, alltså leda till haverier, på drifttider som är kortare än 1/5 av nominella drifttiden för en konventionell mineralolja.
- Oxidationsproblemen kan avhjälpas med avancerad filtrering. Oxidationspartiklarna är mycket små ($< 1 \mu\text{m}$), vilket kräver extremt fina filter med höga β -värden.
- **Slutsatser**, enligt K-E Rydberg: Byt hydraulvätska till syntetisk PAO eller ester och/eller installera ett avancerat filtersystem (för industriella system, typ HYDAC OXiStop). Se till att systemet har tillräcklig kylkapacitet. Höga temperaturer ($> 60 \text{ }^\circ\text{C}$, enligt gammal "tumregel") ger ökad oxidation i alla typer av hydraulvätskor.

Statoil's Environmentally Adapted Hydraulic Oils

Luftavskiljning

Rapid air release is an increasingly important property for ensuring good function in modern hydraulic systems. Smaller oil volumes and higher system pressures reduce the resting time of the oil.

Källa: www.statoillubricants.com

CATERPILLAR Hydraulic Fluid (HEES)

CATERPILLAR®

PREVENTIVEMAINTENANCEPRODUCTS

Biodegradable Hydraulic Oil (HEES)

For Cat hydraulic systems requiring a biodegradable and non-toxic hydraulic oil

SAE 10W

ISO 46

Typical Characteristics*

SAE Viscosity Grade	10W
ISO Viscosity Grade	46
Specific Gravity (g/cm ³) @ 15° C	0.921
Flash Point °C (ASTM D92)	220
Pour Point °C (ASTM D97)	-58
Viscosity,	
cSt @ 40° C (ASTM 445)	48.7
cSt @ 100° C (ASTM 445)	8.7
Viscosity Index (ASTM D2270)	160
Zinc, ppm	<5
TAN mg KOH/g (ASTM 2896)	1.3

HEES: Hydraulic Environmental Ester Synthetic (fully saturated)

CAT hydraulic systems operating over a broad ambient temperature range (-32° C to 43° C) and at tank temperatures up to 100° C.

* The values shown are typical values and should not be used as quality control parameters to either accept or reject product. Specifications are subject to change without notice.

Hur välja hydraulvätska?

- Några viktiga kriterier för val av hydraulvätska
  - Systemtryck, pump/motor-varvtal, typ av hydraulmaskiner och ledningsdimensioner krävs för att specificera lämplig viskositet.
  - Krav på viskositetsindex – Mobilhydraulik: VI = 150-200.
  - VG 15, 22, 32 eller 46? I mobila applikationer är optimalt VG också beroende av VI-värdet.
  - Hög oxidationsstabilitet är synnerligen viktigt för komponentlivslängden.
  - Hög skjuvstabilitet. Säkerställer att viskositet och VI påverkas marginellt vid skjuvning av hydraulvätskan.
  - Vatten- och luft-avskiljning.

Slutsatser - framtidens hydraulvätskor

- ❖ Krav på framtidens hydraulvätskor
  - ❖ minimera förlusterna i hydraulsystem
  - ❖ vara miljöanpassade – med avseende på nedbrytbarhet och giftighet
  - ❖ hög stabilitet – syratalt/hydrolys, viskositet, viskositetsindex, skjuvning
  - ❖ vattenresistens, luftavskiljning
  - ❖ stort temperaturområde

Den hydraulvätska som bäst klarar dessa krav är -
syntetiska mättade estrar

TACK!